

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 338/2023
06.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Биљане Синановић, председника већа, Светлане Томић Јокић, Невенке Важић, Гордане Којић и Татјане Вуковић, чланова већа, са саветником Андреом Јаковљевић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Милоша Мандића, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Ваљеу К 289/22 од 11.10.2022. године и Вишег суда у Ваљеу Кж1 186/22 од 25.01.2023. године, у седници већа одржаној дана 06.04.2023. године, једногласно је донео:

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Милоша Мандића, поднет против правноснажних пресуда Основног суда у Ваљеу К 289/22 од 11.10.2022. године и Вишег суда у Ваљеу Кж1 186/22 од 25.01.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ваљеу К 289/22 од 11.10.2022. године окривљени АА оглашен је кривим због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. Кривичног законика па му је изречена условна осуда којом му је утврђена казна затвора у трајању од 5 (пет) месеци, која се неће извршити уколико окривљени за време проверавања у трајању од 1 (једне) године од дана правноснажности пресуде не учини ново кривично дело.

Истом пресудом обавезан је окривљени да на име трошкова кривичног поступка насталих на име заступања оштећене ББ од стране пуномоћника, плати износ од 39.000,00 динара, а на име паушала, у корист буџетских средстава суда, износ од 5.000,00 динара, све у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења, док је оштећена ББ ради остваривања имовинскоправног захтева упућена на парницу.

Пресудом Вишег суда у Ваљеу Кж1 186/22 од 25.01.2023. године одбијена је као неоснована жалба браниоца окривљеног АА и првостепена пресуда је потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости благовремено је поднео бранилац окривљеног АА, адвокат Милош Мандић без означавања конкретне повреде закона, док из образложења захтева произилази да је исти поднет због битних повреда одредаба кривичног закона из члана 438. став 1. тачка 10) и став 2. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни касациони суд усвоји поднети захтев и преиначи побијане пресуде и окривљеног ослободи од оптужбе.

Врховни касациони суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Републичком јавном тужиоцу сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, те је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је, након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, је неоснован.

Бранилац окривљеног у захтеву за заштиту законитости, иако не означава, указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП, наводима да је првостепени суд у Ваљеу својом пресудом К 289/22 од 11.10.2022. године повредио одредбу члана 453. ЗКП. Поднетим захтевом бранилац суштински истиче да је у поновљеном поступку, након укидања раније првостепене пресуде по жалби изјављеној само у корист окривљеног, побијаном правноснажном пресудом, иста измењена на штету окривљеног и то навођењем - у чињеничном опису кривичног дела нових чињеница и околности које су неповољније за окривљеног, од оних које су биле утврђене у чињеничном опису ранијег оптужног акта и опису кривичног дела наведеног у изреци раније укинуте првостепене пресуде, а које чињенице су окривљеном стављене на терет изменом оптужног акта јавног тужиоца након укидања раније првостепене пресуде. Као измену на штету окривљеног, бранилац наводи измену у погледу радње извршења кривичног дела које је предмет оптужбе и то да је измењеним оптужним актом окривљеном стављено на терет да је кривично дело извршио „претњом да ће напасти на живот и тело оштећене“, за шта је и оглашен кривим правноснажном пресудом, које радње извршења нема у првобитном оптужном акту и укинутој првостепеној пресуди донетој у ранијем поступку. Према ставу браниоца, „претња да ће напасти на живот и тело оштећене“ као радња извршења кривичног дела из члана 194. став 1. Кривичног законика тежа је од радње извршења овог кривичног дела „дрским или безобзирним понашењем“ и заснива се на критеријуму интензитета повреде односно угрожавања добра које се инкриминацијом кривичног дела штити, па је на овај начин, по мишљењу браниоца, окривљени у поновљеном поступку осуђен за тежу радњу од оне за коју је осуђен у ранијем поступку.

Изнете наводе захтева за заштиту законитости, Врховни касациони суд оцењује као неосноване.

Одредбом члана 453. ЗКП прописано је да, ако је изјављена жалба само у корист оптуженог, пресуда се не сме изменити на његову штету у погледу правне квалификације кривичног дела и кривичне санкције.

Из цитиране законске одредбе, по налажењу Врховног касационог суда, јасно произилази да се пресуда не сме изменити на штету оптуженог у погледу правне квалификације кривичног дела и кривичне санкције, само уколико је жалба изјављена у корист окривљеног, а не и у случају када је иста изјављена и на његову штету.

Из списка се утврђује да је првобитним оптужним предлогом ОЈТ у Ваљеву Кт 818/21 од 08.11.2021. године, окривљеном АА стављено на терет извршење кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. Кривичног законика, за које је оглашен кривим пресудом Основног суда у Ваљеву К 370/21 од 09.03.2022. године донетом у ранијем поступку и за које му је изречена условна осуда којом му је утврђена казна затвора у трајању од 5 месеци, која се неће извршити уколико окривљени за време проверавања у трајању од 1 године од дана правноснажности пресуде не учини ново кривично дело.

Ова пресуда је, усвајањем жалбе браниоца, укинута решењем Вишег суда у Ваљеву Кж1 75/22 од 07.09.2022. године и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење, након чега је окривљени, у поновљеном поступку, по оптужном акту прецизираном од стране јавног тужиоца на главном претресу одржаном 11.10.2022. године, побијаном првостепеном пресудом Основног суда у Ваљеву К 289/22 од 11.10.2022. године оглашен кривим због истог кривичног дела - из члана 194. став 1. Кривичног законика, за које му је изречена иста кривична санкција - условна осуда којом му је утврђена казна затвора у трајању од 5 месеци, која се неће извршити уколико окривљени за време проверавања у трајању од 1 године од дана правноснажности пресуде не учини ново кривично дело и иста је у свему потврђена пресудом другостепеног суда.

Упоређивањем најпре правне квалификације кривичног дела, у односу на које је истакнута битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП, по ранијој и побијаној првостепеној пресуди, очигледно је да је окривљени побијаном првостепеном пресудом оглашен кривим за исто кривично дело за које је оглашен кривим и ранијом првостепеном пресудом у овом кривичном поступку - због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. Кривичног законика.

Када је у питању кривична санкција која је окривљеном изречена побијаном првостепеном пресудом за кривично дело из члана 194. став 1. Кривичног законика - условна осуда са утврђеном казном затвора у трајању од 5 месеци и временом проверавања у трајању од 1 године од дана правноснажности пресуде - иста је као и кривична санкција која је окривљеном изречена претходном првостепеном пресудом за наведено кривично дело у овом кривичном поступку.

Самим тим, по налажењу Врховног касационог суда, нижестепени судови у поновљеном поступку, након укидања раније првостепене пресуде, нису прекршили забрану преиначења на горе (*reformatio in peius*) прописану одредбом члана 453. ЗКП, обзиром да нису изменили пресуду на штету окривљеног ни у погледу правне квалификације кривичног дела за које је окривљени оглашен кривим правноснажном пресудом, нити у погледу кривичне санкције.

По налажењу Врховног касационог суда, стоје наводи изнети у захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног да је јавни тужилац, на главном претресу у поновљеном поступку изменио оптужни акт на тај начин што је окривљеном у поновљеном поступку стављено на терет да је спокојство и душевно стање члана своје породице угрожавао „претњом да ће напасти на живот и тело оштећене“, а не „дрским или безобзирним понашењем“, како му је то стављено на терет првобитним оптужним актом и за шта је осуђен првостепеном пресудом донетом у ранијем поступку.

Међутим, на описани начин није повређена одредба члана 453. ЗКП. Наиме, радња извршења кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. Кривичног законика, алтернативно је прописана и може се састојати у примени насиља, употреби претње да ће се напасти на живот или тело или у дрском или безобзирном понашању, чиме учинилац угрожава спокојство, телесни интегритет или/и душевно стање оштећеног, при чему је због извршења било ког од наведених облика последичне радње извршења овог кривичног дела, за учиниоца запређена иста казна. Самим тим, по оцени Врховног касационог суда, нема преиначења на горе уколико суд у оквиру исте правне квалификације утврди да уместо једног постоји други алтернативно прописани облик кривичног дела, посебно имајући у виду да је у конкретном случају, оптужни акт измењен од стране тужиоца, који је овлашћен да током трајања кривичног поступка, до правноснажног окончања истог располаже оптужним актом, сходно овлашћењима из члана 43. ЗКП у вези члана 409. став 1. ЗКП.

Сходно наведеном, по налажењу Врховног касационог суда, у поновљеном поступку није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП, а како се то неосновано истиче у захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног.

Поред овога, бранилац у поднетом захтеву указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП наводима да се побигана правноснажна пресуда заснива на доказу на коме се по одредбама ЗКП не може заснивати и то на исказу сведока оштећене ББ, која као привилеговани сведок пре испитивања није упозорена на право из члана 94. ЗКП, односно на право да у предметном поступку може да ускрати сведочење, с обзиром на то да се као бивша супруга окривљеног, иако не живе у истом домаћинству, има сматрати чланом породице.

И ове наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног, Врховни касациони суд оцењује неоснованим.

Одредбом члана 94. став 1. тачка 1) ЗКП, прописано је да је од дужности сведочења ослобођено лице са којим окривљени живи у браку, ванбрачној и другој трајној заједници живота.

Према томе, однос са окривљеним из цитиране законске одредбе треба да постоји у време када сведок треба да да исказ.

Имајући у виду наведено, те чињеницу да је, према изреци правноснажне пресуде, оштећена ББ бивша супруга окривљеног, те да је, према стању у списима, брачна заједница између окривљеног и оштећене престала да постоји у јуну 2020. године, то оштећена у време давања исказа на главном претресу дана 14.12.2021. године, са чијом садржином се суд уз претходну сагласност странака упознао на главном претресу у поновљеном поступку, није имала својство привилегованог сведока, како се то неосновано истиче у поднетом захтеву, па суд није ни био дужан да је пре испитивања упозори да је ослобођена од дужности сведочења, у смислу одредбе члана 94. став 1. тачка 1) ЗКП.

Следствено изнетом, а како из списка произилази да је сведок оштећена ББ, на главном претресу испитана у складу са законским одредбама које се односе на испитивање сведока, то наведени исказ, по оцени овога суда, представља законит доказ који је могао бити коришћен у кривичном поступку.

Налазећи из наведених разлога да нижестепеним пресудама нису учињене битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) и став 2. тачка 1) ЗКП, на које се неосновано захтевом за заштиту законитости браниоца окривљеног указује, то је Врховни касациони суд поднети захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА одбио као неоснован.

Са свега изложеног, а на основу одредбе члана 491. став 1. ЗКП донета је одлука као у изреци.

**Записничар-саветник,
Андреа Јаковљевић,с.р.**

**Председник већа-судија,
Биљана Синановић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић